

Tisztelt!

Ön közérdekű adatkérés céljából fordult az Oktatási Hivatalhoz (a továbbiakban: OH). Ennek során levelében megfogalmazta, hogy tagja egy belső önértékelési csoportnak és hivatkozott a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) – Ön által a levelében nem meghatározott – szabályaira is. Megfogalmazta azt is, hogy a Rendelet kötelezi Önt, hogy nagy mennyiségű személyes adatokat tartalmazó adathalmazt gyűjtsön össze a kollégáiról és töltsse fel az OH adatbázisába.

Előljáróban szeretném hangsúlyozni, hogy Magyarországon és a világ legtöbb államában a köznevelési rendszerekben működtetnek pedagógiai-szakmai ellenőrzési folyamatokat. Ezek a köznevelési, azokon belül elsősorban a nevelési-oktatási intézményekben folyó pedagógiai szakmai tevékenységek egészét, továbbá ezekben az intézményekben pedagógus munkakörben foglalkoztatott munkavállalók, elsősorban pedagógusok szakmai tevékenységét kell, hogy rendszerszinten ellenőrizzék és támogassák. Magyarország esetében 1985-2014 között ez a pedagógiai-szakmai ellenőrzés nem működött megfelelő határfokkal, sok esetben, sok intézményben egyáltalán nem is működött. Bár az ebben az időszakban hatályos ágazati jogszabályok rendelkeztek fenntartói, intézményvezetői és országos ellenőrzésekről, ezek országosan átláthatatlanul és elsősorban csak az intézmények belső értékelésére, önértékelésére hagytak.

Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa 2001 februárjában elkészült a tagországoknak tett ajánlása *"Európai együttműködés az iskolai oktatás minőségének értékelésében"* (2001/166/ EC) alapján egyértelművé vált, hogy az Európai Unió tagállamai egységesen gondolkodnak abban, hogy külső és belső minőségirányítási, ellenőrzési szempontok és eszközök szükségesek ahhoz, hogy a köznevelési rendszerek magasabb színvonalon működjenek. Ennek a célnak tesznek eleget többek között a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. (a továbbiakban: Nkt.) és végrehajtási rendeletei, amelyek mind a jogszabályi, mind a végrehajtói és támogató szinteken megerősítették a pedagógiai-szakmai ellenőrzés és az önértékelés állami és intézményi, intézményvezetői feladatait.

Az Nkt. 44. § (1) bekezdése értelmében a Köznevelés Információs Rendszere (a továbbiakban: KIR) központi nyilvántartás a nemzetgazdasági szintű tervezéshez szükséges fenntartói, intézményi, foglalkoztatási, gyermek- és tanulói adatokat tartalmazza, amely adatkezelés tekintetében a törvény felhatalmazása alapján az OH az adatkezelő. Az Nkt. 44.§ (2) bekezdése alapján a köznevelési intézmények kötelezően adatot szolgáltatnak a KIR-be. A KIR tehát az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 5. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kötelező adatkezelésnek minősül, azaz a KIR-ben található tanulói, alkalmazotti személyes adatok kezelésének jogalapját az Nkt. képezi, ezen kötelező adatkezelésre vonatkozó feltételeket (pl. az adatkezelés célja, az adatkezelő személye, a kezelt adatok köre) úgyszintén az Nkt. határozza meg az Infotv. 5. § (3) bekezdése alapján.

Az Nkt. 44. § (7) bekezdése alapján a KIR részét képezi az alkalmazotti nyilvántartás, amely alkalmazotti nyilvántartás tartalmazza a pedagógusok a)-p) pontokban felsorolt

személyes adatait. Ezen adatok közül az Nkt. 44. § (7) bekezdés p) pontja alapján az OH – törvényi felhatalmazás alapján – az alkalmazott alábbi személyes adatait kezeli:

44. § (7) A (3) bekezdés c)-f) pontja szerinti nyilvántartás (a továbbiakban: alkalmazotti nyilvántartás) tartalmazza az alkalmazott

p) előmenetelével, pedagógiai-szakmai ellenőrzésével, pedagógus-továbbképzési kötelezettségének teljesítésével kapcsolatos adatok közül

pf) az alkalmazottat érintő pedagógiai-szakmai ellenőrzés időpontját, megállapításait.

(9) Az alkalmazotti nyilvántartásból személyes adat - az érintetten kívül - csak az egyes, a foglalkoztatáshoz kapcsolódó juttatások jogszerű igénybevételének megállapítása céljából továbbítható, a szolgáltatást nyújtó vagy az igénybevétel jogosságának ellenőrzésére hivatott részére, továbbá az adatok pontosságának, teljességének, időszerűségének biztosítása, valamint a pedagógusigazolvány igénylésével kapcsolatos eljárás keretében azonosítás céljából a személyiadat- és lakcímnnyilvántartó szerv részére, valamint az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzések, illetve a pedagógusok minősítő vizsgájának, minősítő eljárásának lefolytatása céljából a hivatal részére.

A fenti szabályok mellett meg kell említeni az Nkt. 87. §-ában foglaltakat is, hiszen:

„87. § (1) Az oktatásért felelős miniszter működteti az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés rendszerét. Ennek keretei között a köznevelési intézményben folyamatos pedagógiai-szakmai ellenőrzést szervez, amely intézményenként ötévente ismétlődő, értékeléssel záruló vizsgálat. Szakképző intézmények pedagógiai-szakmai ellenőrzésébe szükséges bevonni a szakképesítésekért felelős miniszterek által kijelölendő intézményeket. (2) Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzést a hivatal szervezi.

(3) Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés célja a pedagógusok munkájának külső, egységes kritériumok szerinti ellenőrzése és értékelése a minőség javítása érdekében. Az ellenőrzés kiterjed fenntartótól függetlenül minden köznevelési intézményre.

(6) A köznevelési intézményben a munkáltatói jogok gyakorlása során az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés eredményét figyelembe kell venni.”

Az előzőekben idézett törvényi rendelkezésekkel összhangban az Nkt. 94.§ (1) bekezdés p) pontja felhatalmazza az oktatásért felelős minisztert, hogy rendeletben határozza meg:

„p) a köznevelési intézményekben lefolytatható ellenőrzések részletes szabályait, a hivatal által szervezett országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés működési rendjét, lebonyolításának szabályait, az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzésben részt vevő szakértők tevékenysége folytatásának szakmai feltételeit,”

Az Nkt. felhatalmazó rendelkezései alapján a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet kimondja:

„1. § (1) A köznevelés információs rendszere (a továbbiakban: KIR) hatósági és szakmai tevékenységeket kiszolgáló, az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) által működtetett elektronikus alkalmazások, adatállományok, dokumentációk adatbázisa, valamint országos statisztikai és jogosultság alapú adatszolgáltatási rendszer. A KIR szakmai rendszerekből, azokat kiszolgáló, támogató segédprogramokból és alrendszerekből, továbbá az oktatásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által használt alkalmazásokból épül fel.

(2) A Hivatal a KIR részeként rendszerként működteti

2. a gyermek, a tanuló, az alkalmazott és az óraadó személyes adatait (a továbbiakban: személyi nyilvántartás).”

Mindezek alapján tehát az OH törvény felhatalmazása alapján, azaz megfelelő jogalap és adatkezelési cél birtokában működteti és vezeti azt a nyilvántartást, amely a pedagógusok mint köznevelési intézményben alkalmazottak egyes személyes adatait – így a pedagógiai-szakmai ellenőrzésre vonatkozó adatait – tartalmazza és ebbe az intézménynek kell szolgáltatnia. Mindezen szabályokat még kiegészíti a Rendelet szabályozása is, miszerint:

„145. § (1) Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés a nevelési-oktatási intézmények szakmai tevékenységét a pedagógusok munkájának általános pedagógiai szempontok alapján történő értékelésére, az intézményvezetők általános pedagógiai és vezetéselméleti szempontok szerint történő értékelésére, az intézmények saját céljainak megvalósulására, továbbá az intézményi önértékelés eredményeire alapozva értékeli, és ezzel az intézmény szakmai fejlődéséhez támogatást ad.

(1a) Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés különösen az óra- és foglalkozáslátogatás, a megfigyelés, az interjú és a pedagógiai dokumentumok vizsgálata módszereit alkalmazza. Az intézmény ellenőrzését legalább három - a jogszabályi feltételek szerint kijelölt - köznevelési szakértőből álló csoport végzi. A szakértői csoport intézkedésre nem jogosult, megállapításait, javaslatait jegyzőkönyvben rögzíti.

(2) Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés részét képező intézményi önértékelés területeit, szempontjait, módszereit és eszközrendszerét a hivatal dolgozza ki és az oktatásért felelős miniszter hagyja jóvá. Az intézményi önértékelés keretében az intézmény ötévente teljes körűen értékeli saját pedagógiai munkáját. Az intézményi önértékelés részeként két évente sor kerül az intézmény pedagógusai, valamint az intézményvezetői megbízás második és negyedik évében az intézményvezető intézményen belüli értékelésére.

(3) Az intézményi önértékelés eredményeit az intézmény rögzíti a hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerben, amely azt haladéktalanul elérhetővé teszi az értékelt pedagógus, az intézményvezető és a hivatal számára. Az intézményi önértékelés eredményét a pedagógiai-szakmai ellenőrzést és a pedagógusok minősítését végző szakértők, valamint az intézmény munkáját támogató szaktanácsadók a megbízásukat követően tekinthetik meg a hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerben. Az intézményi önértékelés eredményét az

intézményvezető küldi meg a fenntartó részére.

(4) Az intézmény az önértékelését úgy tervezi, hogy a pedagógiai-szakmai ellenőrzésben érintettek értékelésének eredménye a pedagógiai-szakmai ellenőrzés kijelölt időpontja előtt tizenöt nappal elérhető legyen a hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerben.”

A fentiek mellett részletes tájékoztatást nyújt az érintettek, így az Ön részére is az OH honlapján megismerhető tanfelügyeleti és önértékelési kézikönyvek:

http://www.oktatas.hu/kozneveles/projektek/tamop_315_pedkepzes_fejl/projekthirek/kiegeszített_utmutatok.

Ezek támogatást biztosítanak az érintettek részére és ezen fentiekben bemutatott szabályozással és a kézikönyvekkel összhangban került kifejlesztésre az OH által működtetett informatikai támogató rendszer is.

A fenti szabályozás alapján tehát látható, hogy az 1. pontban megfogalmazott kérdésre mely jogszabályi rendelkezések adnak választ, tehát hogy az OH az Nkt. 44. §-a alapján a KIR-ben kezelheti a köznevelési intézményekben foglalkoztatottak törvényben meghatározott személyes adatait. Az OH ezen nyilvántartásvezetési közfeladatának egységes elvek mentén tesz eleget a megadott adatokra építve, amely személyes adatkezelés ugyanakkor az Nkt. felhatalmazása alapján történik. Az Nkt. 44. § (1) bekezdése értelmében ezen kötelező adatkezelés célja, hogy a nemzetgazdasági szintű tervezéshez és a köznevelési ágazat rövid, közép és hosszú távú fejlesztéséhez adatokat biztosítson, lehetővé téve pl. a pedagógusok életkori vagy szakos, vagy végzettségi, szakképzettségi összetételéből, egyes fokozatokba sorolásából következően nem csak a pedagógus minősítési és tanfelügyeleti feladatok éves ütemezését, hanem pl. az irányadó nyugdíjkorhatárt elérő pedagógusok utánpótlására a felsőoktatási felvételi, képzési és továbbképzési folyamatok tervezését is.

A hatályos ágazati jogszabályok egyébként nem kötelezik Önt arra, hogy a fenti kérdésekben a köznevelési intézmény oldaláról adatkezelő legyen. A szabályozás alapvetően az intézmény számára határozza meg a minősítéssel, tanfelügyelettel, önértékeléssel kapcsolatos adatok kezelését. Ez összhangban van azzal, hogy a köznevelés intézmény vezetőjének – kiemelt figyelemmel a vezetői feladatokkal összefüggő folyamatos vezetési és értékelési feladataira is, amelyek a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXII. törvény. (a továbbiakban: Kjt.) 40.§ (1)-(2) bekezdéséből is fakadóan, ám az ágazati külön szabályozás miatt az Nkt. fentiekben bemutatott sajátos alapelveiből és szabályaiból következnek – értékelni, minősíteni kell a munkavállalóit.

Így tehát a köznevelési intézményben az alkalmazott pedagógusok esetében lefolytatott értékelés, önértékelés része, integráns eleme a komplex intézményvezetői ellenőrzési folyamatoknak. Tehát az intézményvezető az Nkt. és a Kjt. szabályaiból is levezetve köteles nyomon követni és értékelni, minősíteni az általa vezetett intézményben a munkavállalók munkatevékenységeit, elemezni a célszerűséget, eredményességet, hatékonyságot, a szervezeti rendet annak érdekében, hogy az Nkt. 1. §-ban meghatározott alapelvek megvalósulhassanak és az adott intézmény pedagógiai színvonala, eredményessége javuljon, ezáltal kirajzolódjanak azok – az

ellenőrzések során észlelt – hiányosságok, amelyekre az intézményvezetőnek az általa vezetett köznevelési intézmény esetében-, az oktatásért felelős miniszternek pedig az ágazat egésze vonatkozásában, fejlesztési támogatást kell biztosítania.

Megjegyezzük, hogy álláspontunk szerint, ha az intézményvezető a pedagógus önértékelési feladatba másik pedagógust von be saját döntése alapján, azt nem jogszabályi felhatalmazás, vagy a kézikönyvek alapján teszi, hanem abban az esetben, ha az iskola létrehoz belső önértékelési csoportot és abban az intézményvezető felkér egy pedagógust az érintett pedagógus értékelésére, azt munkáltatói jogkörében eljárva teszi, következésképpen az érintett pedagógus személyes adatainak kezelésére az intézményvezető munkáltatói jogkörében jogosult, amely munkáltatói jogkört delegálja adott esetben az értékelést végző másik pedagógusra.

Ezen esetekben egyébként az intézményben létrehozott pedagógus önértékelési adatok nem megismerhetők az iskolai szereplők számára, hiszen az önértékelés eredményét, így az önértékelés egyik módszerét képező kérdőívzés eredményét az intézményvezetőn és az érintett pedagóguson kívül kizárólag az intézményvezető által munkáltatói jogkörében kijelölt támogató kolléga (Önértékelési csoport tag) láthatja. Az önértékelésben keletkezett egyéb adatokat (óralátogatás, dokumentumelemzés és interjúk jegyzőkönyvei) pedig csak az intézményvezető által, az éves önértékelési tervben adatgyűjtésre kijelölt kolléga láthatja.

Fentiek alapján az Ön által feltett kérdésekre az alábbi válaszok adhatók:

a) „személyes adatkezelésnek tekintik-e az egységes pedagógus adatbázisba az ország összes pedagógusáról begyűjtött adatok kezelését;”

Az Nkt. 44. § (7) bekezdés p) pontja pf) alpontja alapján az OH a törvény felhatalmazása alapján kezeli az alkalmazott pedagógiai-szakmai ellenőrzésével kapcsolatos adatok közül az alkalmazottat érintő pedagógiai-szakmai ellenőrzés megállapításait. Ezen személyes adatok tehát a KIR részét képező alkalmazotti nyilvántartás részét képezik.

b) „mi az egységes pedagógus adatbázis adatkezeléseinek törvényes és alkotmányos célja;”

Ahogy az már az előzőekben részletesen kifejtettem, az Nkt. 44. § (1) bekezdése értelmében a KIR mint kötelező adatkezelés törvényben deklarált célja a nemzetgazdasági szintű tervezés céljából az ehhez szükséges, a jogalkotó által definiált adatkörök gyűjtése, kezelése. Magyarország Alaptörvénye X. cikk (1) *„Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.” XI. cikk értelmében „(1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. (2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alappokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”* A pedagógiai-szakmai ellenőrzés alkotmányos célja, hogy az állam biztosítsa minden magyar gyermek, tanuló számára a lehető

legmagasabb szintű tudás megszerzésének lehetőségét.

c) „hol találom meg az adatkezelést előíró törvényt magát, továbbá annak rám és személyes adataimra vonatkozó, azok kezelését előíró rendelkezéseit”

Az adatkezelésre vonatkozó felhatalmazást az Nkt. 44. §-a, azon belül a pedagógus személyes adatai kezelését a pedagógiai-szakmai ellenőrzés vonatkozásában ugyanezen szakasz (7) bekezdés p) pont pf) alpontja tartalmazza.

d) „a kötelező adatkezelésről szóló, az Infotv. 20. § szerinti tájékoztatás megtörtént-e, ha igen, hogyan.”

Kötelező adatkezelés esetén a tájékoztatás az Infotv. 20. § (3) bekezdése alapján az Infotv. 20. § (2) bekezdés szerinti információkat tartalmazó jogszabályi rendelkezésekre való pusztán utalás nyilvánosságra hozatalával is megtörténhetne, azonban a teljeskörű tájékoztatás érdekében a törvény által előírt tájékoztatási szintet meghaladóan a KIR-re mint kötelező adatkezelésre-, illetve a pedagógiai-szakmai ellenőrzésre vonatkozó jogszabályok, kézikönyvek, tájékoztató anyagok folyamatosan mindenki számára elérhetőek az OH honlapján (www.oktatas.hu).

Ami a levele 3. pontjában foglalt, a nyilvántartott adatokra vonatkozó törlési jogot illeti, tájékoztatom, hogy mivel a szóban forgó adatok a KIR alkalmazotti nyilvántartás mint az Infotv. 5. § (3) bekezdése szerinti kötelező adatkezelés részét képezik, ezen személyes adatok törlését az érintett az Infotv. 14. § c) pontja alapján nem kérelmezheti, azaz ezen adatok törlésére nincs mód.

Budapest, 2015. december 18.

Oktatási Hivatal